

Je moje dieťa zrelé do školy?

Nástup do školy patrí medzi najvýznamnejšie mil'niky v živote dieťaťa. Mení sa jeho životná rola, zabezhaný životný štýl a aj denný režim. Je potrebné, aby dieťa vstupovalo do školy pripravené zvládať požiadavky, ktoré škola prináša.

Ak vaše dieťa dovŕšilo vek 6 rokov, malo by začať chodiť do základnej školy, teda plniť tzv. **povinnú školskú dochádzku**. Tú musia plniť všetky deti, ktoré dosiahnu vek šesť rokov do 31. augusta príslušného roka. Vaše dieťa by malo začať navštevovať základnú školu v školskom obvode, v ktorom máte trvalý pobyt, tzv. „spádovú školu“. No vy, ako zákonný zástupca svojho dieťaťa môžete pre svoje dieťa vyhľadať aj inú základnú školu, to či bude vaše dieťa na školu prijaté alebo nie, je podľa školského zákona v kompetencii riaditeľa príslušnej školy, ktorý o tom rozhodne.

Pred začatím plnenia povinnej školskej dochádzky je potrebné, aby ste svoje dieťa do školy „zapísali“. Samotný zápis (stretnutie budúcich učiteľov so žiakmi a aj formálne zapísanie dieťaťa) prebieha priamo v základnej škole, zvyčajne v mesiaci apríl príslušného roka.

Každý rodič, ba i učiteľ chce, aby dieťa malo v škole dobrý štart, aby sa mu darilo, aby mu šlo čítanie, písanie a počítanie ľahko.

To, či je vaše dieťa pripravené na vstup do školy rozumovo, jazykovo, emocionálne, sociálne i telesne (teda či dosiahlo tzv. školskú zrelosť, školskú spôsobilosť) alebo je preň vhodnejšie, aby ste mu poskytli pred zaškolením viac času na vývin, môže posúdiť odborník (psychológ, logopéd... a pod.).

Poradenské zariadenie alebo detský lekár môže odporučiť, aby dieťa, ak je to potrebné, malo tzv. **odklad povinnej školskej dochádzky o jeden rok**.

Žiadosť o odklad povinnej školskej dochádzky musí podať rodič (zákonný zástupca) dieťaťa, pričom k žiadosti je potrebné priložiť stanovisko detského lekára.

Podľa školského zákona 245/2008, § 19 odsek 4: „Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roku veku nedosiahlo školskú spôsobilosť, riaditeľ školy rozhodne o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky dieťaťa o jeden školský rok alebo o zaradení dieťaťa do nultého ročníka základnej školy, a to vždy na žiadosť zákonného zástupcu. Súčasťou žiadosti zákonného zástupcu je odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast a odporúčenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. Riaditeľ školy môže rozhodnúť o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky dieťaťa alebo o jeho zaradení do nultého ročníka aj na návrh materskej školy, ktorú dieťa navštevuje, a na základe

predchádzajúceho odporúčenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, a to vždy s informovaným súhlasom zákonného zástupcu. Zákonný zástupca má právo rozhodnúť o tom, či dieťa s odloženou školskou dochádzkou bude navštevovať materskú školu alebo nultý ročník.“

Pri rozhodovaní o zaškolení dieťaťa môžu nastať aj nasledovné situácie:

Ak do školy nastúpi dieťa, ktoré na školské prostredie nie je pripravené, môžu sa u neho vyskytnúť viaceré problémy. Dieťa nemusí stačiť tempu výučby a začne zaostávať. Bude mu trvať oveľa dlhšie osvojiť si základné poznatky zo školy než jeho spolužiakom. Môže mať zo seba zlý pocit, stratiť pocit radosti so získavania poznatkov a zručností. Dať dieťa do školy skôr aj napriek tomu, že na to podľa odborníkov ešte nie je pripravené, môže zanechať na dieťati negatívne stopy, dôsledky - nielen v pocite neúspešnosti, ale spôsobiť aj demotiváciu vzdelávať sa.

Ak má dieťa **zdravotné postihnutie, teda má napríklad narušenú komunikačnú schopnosť** a nie je u neho predpoklad zvládnutia nárokov vzdelávacieho programu základnej školy v danom roku, môže byť zaškolené aj v prípravnom ročníku triedy pre deti s NKS.

Ak dieťa pochádza zo sociálne znevýhodneného prostredia a nie je u neho predpoklad zvládnutia nárokov vzdelávacieho programu základnej školy v danom roku, môže byť zaradené do nultého ročníka základnej školy.

Naopak, ak sú danosti dieťaťa v porovnaní s rovesníkmi nadpriemerné, môže rodič (po dôslednej diagnostike a odporúčaní zariadenia výchovného poradenstva a prevencie) požiadať riaditeľa školy o **predčasné zaškolenie dieťaťa** (teda o zaškolenie pred dovŕšením 6 roku).

Niektorí rodičia paradoxne, v snahe predĺžiť svojim deťom detstvo, žiadajú o odklad školskej dochádzky, aj keď je ich dieťa na školu už zjavne pripravené. Keď vám odborník vydá posudok s tým, že nie je na čo čakať, no vy predsa len nechcete dieťa do školy zapísať, môžete to urobiť. Je však otázne, či je takéto rozhodnutie vhodné. Pamätajte najmä na potreby dieťaťa, lebo ak premeškáte vhodný čas na zaškolenie hrozí, že sa bude o rok v prvej triede nudiť a nuda bude kompenzovať vyrušovaním a zabávaním sa počas vyučovania. Nie sú to len frázy. **Aj u väčšinou bezproblémových detí sa môžu vyskytnúť problémy so správaním, ktoré by ste vôbec nečakali.**

Ako môžu rodičia orientačne posúdiť pripravenosť svojho dieťaťa na zaškolenie?

Na úspešné a bezproblémové zvládnutie nárokov školy musí dieťa spĺňať isté predpoklady. Je to dosiahnutie takého stupňa vývinu (telesného, rozumového, jazykového, emocionálneho a sociálneho), ktorý umožňuje dieťaťu úspešne si osvojovať školské vedomosti a zručnosti. To predpokladá aj zrelosť centrálnej nervovej sústavy, ktorá predstavuje odolnosť voči záťaži, schopnosť sústrediť sa a emocionálnu stabilitu. Nesmierne dôležitá pre osvojenie gramotnosti (čítania, písania a počítania) je primeraná úroveň reči a jazyka – ved' učeniu sa čítať a písať znamená vlastne používanie jazyka v rovine symbolickej.

Kedy je dieťa motoricky, telesne, emocionálne a sociálne pripravené na zaškolenie?

- samostatne sa dokáže obliecť a obuť, pozapínať si gombíky a zaviazať šnúrky na obuvi,
- samostatne sa dokáže najesť, obslúžiť na WC, umyť si ruky, spláchnuť a pod.,
- primerane kontroluje svoje emócie a impulzy,
- je schopné odpútať sa od rodiny a byť v kolektíve,
- dokáže prijať svoju novú rolu žiaka a spolužiaka,
- dokáže sa podriaďovať a rešpektovať authority,
- má primerané pracovno-vôľové schopnosti,
- má kladný postoj ku škole, k učiteľom aj spolužiakom,
- je schopné koncentrovať sa, mať zmysel pre povinnosť a zodpovednosť
- je motivované učiť sa,
- je schopné orientovať sa v okolitom prostredí a svete,
- dokáže narábať s číslami do 10, má osvojené predmatematické predstavy (rozumie pojmom prvý, posledný, väčší, menší, veľa, málo, viac, menej, rovnako),
- dokáže kresliť jednoduché línie voľne i podľa predlohy,
- dokáže vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary,
- pozná základné odtiene farebného spektra (červená, zelená, žltá, oranžová, fialová atď.).

Kedy je dieťa rečovo a komunikačne pripravené na zaškolenie?

- má dobré porozumenie reči a aj zložitejších súvetí,
- dokáže sa orientovať v priestore, rozumie kde je vpredu, vzadu, hore, dole, vpravo, vľavo a iné predložkové spojenia,
- má pomerne bohatú slovnú zásobu a v jeho reči sa neobjavujú nesprávne vyskloňované/vyčasované slová, či nesprávne štruktúry viet,
- vie porozprávať príbeh jasne a tak, že je pre iných príbeh zrozumiteľný,
- reč je pre komunikačného partnera zrozumiteľná – t.j. čistá výslovnosť všetkých hlások, nekomolenie dlhých slov,
- vie vyčleniť slabiky v slove, prvú a poslednú hlásku v slove
- zaujíma sa o okolie, kladie otázky, komentuje udalosti, vie verbalizovať svoje potreby a priania veku primeraným spôsobom,
- ovláda nejaké krátke básničky, pesničky – má primeranú pamäť na verbálne podnety,
- vie rýchlo pomenovať obrázky, alebo farby a má pohotovú výbavnosť slov,
- zaujíma sa o písmená a čísla (niektoré si spontánne osvojí),
- prejavuje záujem o knihy.

Prečo hrá reč takú dôležitú úlohu pre školskú úspešnosť ?

Nadobúdanie gramotnosti v jazyku (čiže osvojovanie si čítania, písania a pravopisu) môžeme prirovnať k paralele osvojovania si cudzieho jazyka. Teda platí, že pokiaľ nemáte dobré a dostačujúce jazykové a rečové kompetencie – nie ste schopní rýchlo čítať a ani správne písať v danom jazyku.

- Ak dieťa nemá dobre porozumenie reči – s najväčšou pravdepodobnosťou nebude vedieť ani o čom číta.
- Ak nemá dostatočnú fonologickú výbavu (nechápe štruktúru slova zloženú so slabík, hlások a nevie hlásky správne vyslovovať alebo komolí slová) – bude pre neho obtiažne naučiť sa čítať, čítanie bude pravdepodobne pomalé a pravopis nesprávny.
- Ak nemá dostatočnú slovnú zásobu, jazykovú citlivosť a pohotovú schopnosť pomenovania – pravdepodobne preň bude veľmi ťažké vyjadriť sa, reprodukovať text či vyjadriť hlavnú myšlienku...

Veku primerané jazykové a rečové schopnosti sú, podľa najnovších relevantných výskumov, základom úspešného čítania a osvojenia si pravopisu! Až 60% detí, ktoré mali ťažkosti v komunikačných schopnostiach v ranom a predškolskom veku sú rizikovými s ohľadom na výskyt špecifických vývinových porúch učenia v školskom veku!

Čo môže rodič urobiť, aby bolo dieťa vhodne zaškolené?

Je potrebné citlivo vnímať konkrétne dieťa s jeho silnými i slabými stránkami. Poskytovať mu podnety, klásť naň primerané nároky a nechať sa usmerniť odporúčaniami odborníkov (psychológa, logopéda, pedagóga), ktoré sú v súlade s jeho možnosťami a zároveň požiadavkami budúcej školy.

Aké sú možnosti pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou?

Už pred zaškolením môže mať vaše dieťa diagnostikované viaceré rečové alebo jazykové ťažkosti. Možno má Vývinovú jazykovú poruchu - špecificky narušený vývin reči (vývinovú dysfáziu); fonologickú poruchu, poruchy plynulosti reči so začiatkom v detstve (zajakavosť)... O tom čo je pre dieťa s týmito ťažkosťami v súvislosti so zaškolením vhodné, musí rozhodnúť logopéd a psychológ. Keďže dieťa má už diagnostikované konkrétne ťažkosti, orientačné vyšetrenie školskej spôsobilosti je nepostačujúce, dieťa potrebuje pred vstupom do školy komplexné psychologické a logopedické vyšetrenie.

Deťom s narušenou komunikačnou schopnosťou (s NKS), podľa ich potenciálu a tiež stupňa ťažkostí môžeme na základe komplexných diagnostických vyšetrení odporučiť nasledovné:

- odklad školskej dochádzky o jeden rok

- začiatok plnenia školskej dochádzky v prípravnom ročníku v triede pre deti s NKS (kde sa prvý ročník rozdelí do prípravného a prvého – je nutné absolvovať prípravný a na to nadväzujúci prvý ročník)
- začiatok plnenia školskej dochádzky v triede pre žiakov s NKS
- začiatok plnenia školskej dochádzky v bežnej triede s individuálnym začlenením žiaka – vzdelávanie formou integrácie
- začiatok plnenia školskej dochádzky v bežnej triede (teda bez integrácie).

Rodič žiada o formu vzdelávania a riaditeľ školy rozhodne.

Prípravný ročník je často výborným riešením pre deti, ktoré majú výrazné problémy v osvojovaní si jazyka. Ide o pomoc deťom, kde je prvý ročník rozdelený na prípravný a prvý ročník pre deti s NKS. V triede je 6 -8 detí a pedagóg má logopedické/špeciálno-pedagogické vzdelanie. Na základe výsledkov psychologickkej, logopedickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky sú cielene stimulované nielen komunikačné schopnosti, ale dôraz je kladený na komplexný rozvoj všetkých schopností podieľajúcich sa najmä na vývine čitateľskej gramotnosti, na rozvoji osobnosti a adekvátnych sociálnych vzťahov žiaka s NKS. Významnou prednosťou týchto tried je, že majú vyučovací predmet Individuálna logopedická intervencia a tiež Rozvoj špecifických zručností, kde môže byť žiakovi poskytovaná stimulácia problematických oblastí.

Dieťa s narušenou komunikačnou schopnosťou v bežnej ZŠ môže byť *integrované* a mať vypracovaný individuálny vzdelávací program. Tento vzdelávací program je súčasťou štátneho vzdelávacieho programu pre jednotlivé stupne vzdelávania. Vzdelávacie oblasti sú bez redukcie učiva, ale sú doplnené o oblasť špeciálnopedagogickej podpory a individuálnej logopedickej intervencie (individuálnou i skupinovú formou) vo vyučovacom predmete ILI.

Školy, ktoré poskytujú starostlivosť pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou nájdete na Slovensku vo viacerých mestách.

Viaceré školy majú odborníkov (logopédov), ktorí pomáhajú na škole deťom s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS) všeobecne; špecifickými vývinovými poruchami učenia (PU), vývinovou jazykovou poruchou -špecificky narušeným vývinom reči (NVR). Nájdete ich v zozname.

Bratislavský kraj:

- ZŠ* Komenského 3, Bernolákovo, PU
- ZŠ* Ľudovíta Štúra, Pekníkova 6, Bratislava-Dúbravka, PU
- ZŠ* Nejedlého 8, Bratislava-Dúbravka, PU
- ZŠ* Karloveská 32, Bratislava-Karlova Ves, PU
- ZŠ* Tupolevova 20, Bratislava-Petržalka, PU
- ZŠ* Pankúchova 4, Bratislava-Petržalka, PU
- ZŠ* Nobelovo námestie 6, Bratislava-Petržalka, NKS
- ZŠ* Kulíškova 8, Bratislava-Ružinov, NVR
- ZŠ* Jelenia 16, Bratislava-Staré Mesto, PU a NKS
- ZŠ internátna pre deti s chybami reči, Vlastenecké námestie 1, Bratislava, NKS
- ZŠ* Mlynská 50, Senec, NVR
- ZŠ pre 1.-4. ročník*, Školská 49, Vinosady, PU

Trnavský kraj:

ZŠ* Štefánikova 977, Galanta, NVR
ZŠ* Nerudova 11, Hlohovec, PU, NVR
ZŠ* A. Trajana 9, Piešťany, PU
ZŠ* E. F. Scherrera 40, Piešťany, PU
ZŠ* Ratnovce 63, PU
ZŠ* Andreja Kubinu 1, Trnava, PU
ZŠ* Mozartova 10, Trnava, NVR
ZŠ* Limbová 3, Trnava, PU
ZŠ* V jame 3, Trnava, PU
ZŠ* Maxima Gorkého 56, Trnava, PU

Trenčiansky kraj:

ZŠ a MŠ internátna pre nehovoriacich, Brezolupy 30, NVR
ZŠ* Pionierska 531, Čachtice, PU
ZŠ* Moravské Lieskové 252, PU
ZŠ* ZŠ Viestova 1, Myjava, PU
ZŠ* Slovenských partizánov 53, Považská Bystrica, PU

Nitriansky kraj:

ZŠ* Jána Domastu, Čápor 1085, NVR
ZŠ* J. Jesenského 41, Levice, PU, NVR
ZŠ* Školská 897, Mojmírovce, NVR
ZŠ* Benkova 17, Nitra, NVR
ZŠ* Továrnická 57, Topoľčany, PU

Banskobystrický kraj:

ZŠ* Krtíšska 26, Bušice, PU
ZŠ a ŠMŠI pre žiakov s NKS internátna, Ul. Dr. Herza 6 Lučenec - deti a žiaci so všetkými druhmi NKS
ZŠ* nám. Mládeže 17, Zvolen PU

Prešovský kraj:

ZŠ* sv. Jána Bocu, Pod papierňou 1, Bardejov, PU
ZŠ internátna * s vyuč. jaz. ukrajinským, Lesná 909/28, PU
ZŠ* Kračúnovce 162, NVR
ZŠ* Mládeže 2350/7, Poprad, PU
ZŠ* 29. augusta 171/44, Poprad, PU
ZŠ* Letná 3453/34, Poprad, PU
ZŠ* Komenského 15, Poprad, NVR
ZŠ internátna pre žiakov s chybami reči, Duklianska 2, Prešov
ZŠ* P.O.Hviezdoslava, Hviezdoslavova 985/20, Snina, PU
ZŠ* Budovateľská 1992/9, Snina, PU
ZŠ* Študentská 1446/9, Snina, PU
ZŠ* Komenského 2666/16, Snina, PU
ZŠ* 1. mája 12, Snina, PU
Cirkevná ZŠ* sv. Petra a Pavla, Hrniarska 41, Stropkov, NVR
ZŠ* Dolný Smokovec 21, Vysoké Tatry, NVR

Žilinský kraj

ZŠ* Nemocničná 1945/2, Dolný Kubín, PU
ZŠ* Hybe 140, PU
ZŠ internátna pre deti s chybami reči,
Liptovský Jamník, NVR
ZŠ* Kľačno 4/2201, Ružomberok, PU
ZŠ* Jahodnícka 1, Martin, PU
ZŠ* Márie Medveckej, Medvedzie, Veterná
155, Tvrdošín, PU

Košický kraj:

ZŠ* Budimír 11, PU
ZŠ* Osloboditeľov 22, Čaňa, PU

